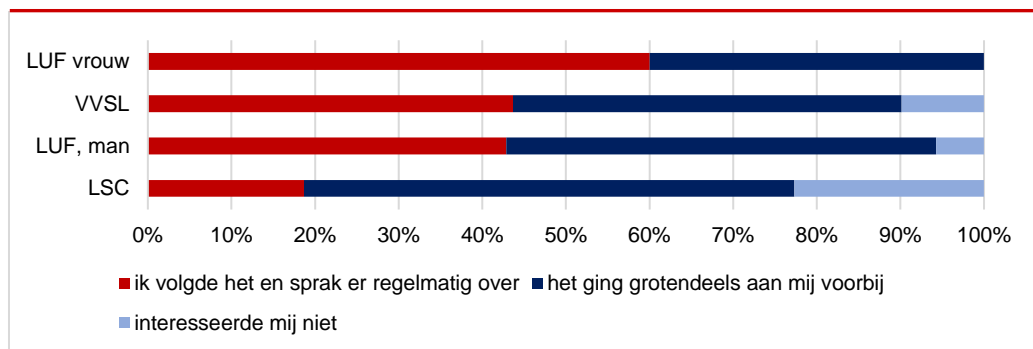

Leidse studenten en de maatschappij

Uit het onderzoek

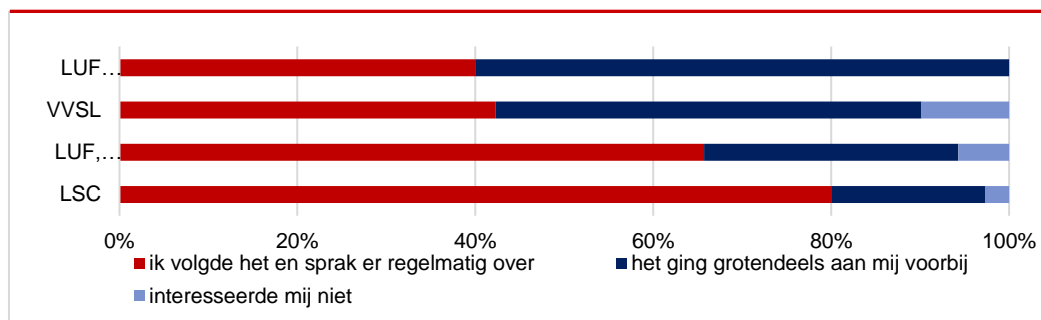
Hoe keek men aan tegen de maatschappelijke ontwikkelingen die typisch waren voor de jaren 60-70?

Het was de tijd van de emancipatiebeweging van en door vrouwen. Het lijkt er op dat bijna de helft van de vrouwelijke studenten zich daar actief mee bezig hield (VVSL 44%, LUF vrouwen 60%). Bij de LSC-leden lag dat anders, de meesten van hen interesseerde het niet (20%) of zij hoorden er wel van maar het ging grotendeels aan ze voorbij (60%).

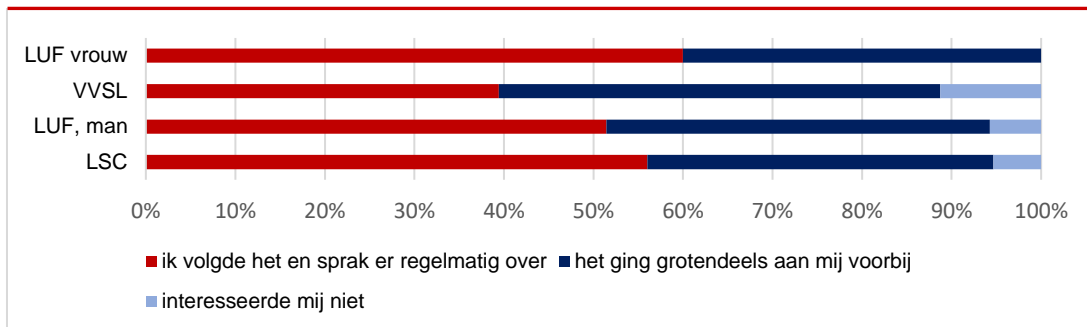
In hoeverre was je betrokken bij de emancipatiebeweging

Als het gaat om mondiaal ingrijpende ontwikkelingen, hing dat af van het onderwerp. Ging het over de Koude Oorlog en Vietnam, dan volgden drie kwart van de mannelijke studenten en 40% van de vrouwelijke studenten dit en sprak er regelmatig over met medestudenten.

In hoeverre was je betrokken bij ontwikkelingen in de binnen- en buitenlandse politiek

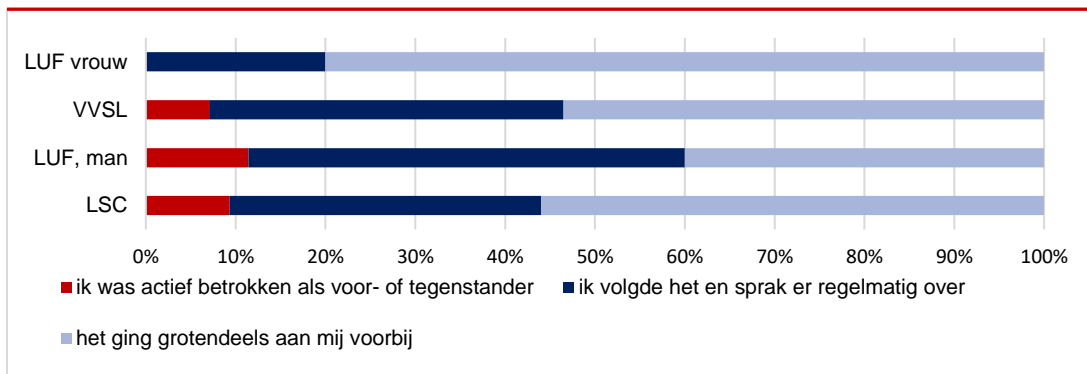
Ging het over de Club van Rome dan was de helft van de studenten daar actief mee bezig.

In hoeverre was je betrokken bij de Club van Rome

Dit staat in schril contrast met de belangstelling voor het tumult in de universitaire wereld in die periode na de studentenrevolte in Parijs en, in ons land, bij de bezetting van het Maagdenhuis in 1969. Noch bij de LSC/VVSL leden, noch in de vergelijkingsgroep hielden veel mensen zich hiermee bezig, hoewel men wel zegt er veel over gesproken te hebben.

Dit onderstreept het weinig activistische karakter van Leiden dat voor een aantal respondenten ook een reden was om voor Leiden te kiezen (zie ook het hoofdstuk Wie waren wij).

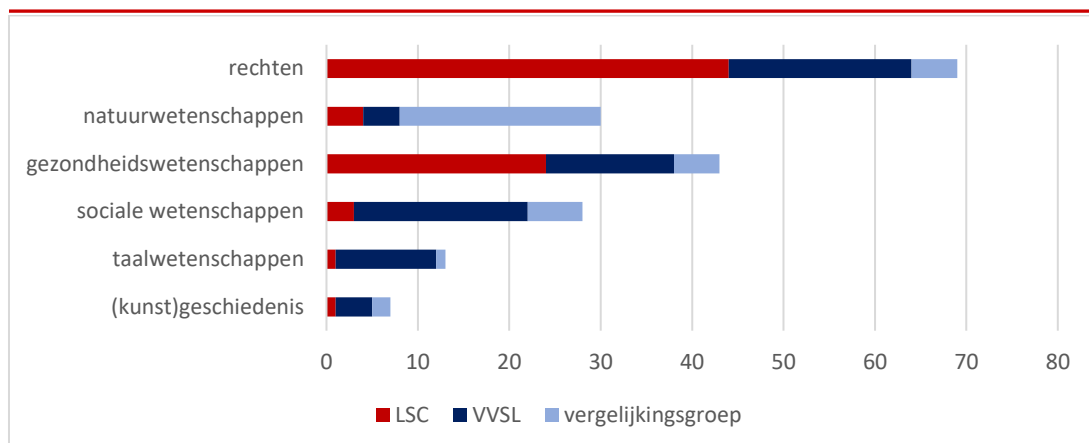

In hoeverre was je betrokken bij ontwikkelingen in de universitaire wereld

In hun toenmalige maatschappelijke betrokkenheid lijken studiegroep en vergelijkingsgroep op elkaar. Dat zegt waarschijnlijk iets over het selectieve karakter van de respondenten die uit het LUF ledenbestand zijn verkregen, allen afgestudeerd en nog steeds betrokken bij het LUF.

Een tijd van verandering

Dat het een tijd van verandering was, wordt ook geïllustreerd door het percentage ontkerkelijkheid. 40% van de studenten kwam uit een gezin dat niet kerkelijk gebonden was. 60% was van protestantse (39%, voornamelijk LSC/VVSL) of katholieke huize (19%, voornamelijk vergelijkingsgroep). Bij binnenkomst in Leiden was de kerkelijke gebondenheid bij de studenten bijna gehalveerd en in 2019 is nog een kwart van de respondenten bij een kerkgenootschap aangesloten. Hoewel de samenstelling met betrekking tot geloof tussen LSC/VVSL en vergelijkingsgroep verschillend was, is de ontkerkelijkheid in gelijke mate opgetreden.

Verskil in studierichting bij LSC, VVSL en in de vergelijkingsgroep

Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau van de ouders van de LSC/VVSL-leden verschilde van dat van de ouders van de studenten uit de vergelijkingsgroep. In de vergelijkingsgroep had 16% van de vaders en geen van de moeders een universitaire opleiding genoten. Bij de LSC/VVSL groep was dat meer dan de helft van de vaders en 13 % van de moeders. Daarnaast is het treffend dat veel moeders een HBS of gymnasium opleiding hadden (LSC/VVSL 29%, vergelijkingsgroep 7%), maar niet hadden gestudeerd. Het is een duidelijke reflectie van wat in de eerste helft van de 20e eeuw nog de realiteit was voor wat betreft het verschil in toekomstperspectief tussen mannen en vrouwen. Een verwaarloosbaar aantal van de LSC/VVSL-studenten ontving een studiebeurs terwijl dat 33% was in de vergelijkingsgroep. Het antwoord op de vraag naar de reden om te gaan studeren klinkt als een open deur: 'Om zich te bekwamen in een beroep teneinde een boterham te kunnen verdienen'. Deze reactie is in beide groepen gelijk.

Het verschil in studiekeuze tussen de twee groepen is echter zeer groot. In de vergelijkingsgroep wordt deze gekenmerkt door een grote diversiteit, waarbij natuurwetenschappen (biologie, scheikunde, natuurkunde, wiskunde en geologie) het sterkst zijn vertegenwoordigd.

Bij de LSC/VVSL groep scoort rechten het hoogst, bij de mannen meer dan de helft en bij de vrouwen een kwart, direct gevolgd door geneeskunde in een verhouding rechten: geneeskunde 2:1. Daarnaast zien we een grotere diversiteit bij keuzes die door vrouwen zijn gemaakt vooral in de sociale wetenschappen en talen. In de LSC/VVSL groep is een aanzienlijk aantal respondenten omgezwaaid en studeerde af in een andere dan de oorspronkelijke richting of in een andere stad (LSC 15%, VVSL 17%). In de vergelijkingsgroep gebeurde dat zelden (5%).

Bij de vraag naar het ambitieniveau scoorde de vergelijkingsgroep aanzienlijk beter dan LSC/VVSL. In de vergelijkingsgroep nam 26% genoegen met een zesje, bij de LSC/VVSL 47%, waarbij vrouwen overigens beter scoorden dan mannen. Ook het eindresultaat verschilde. In de vergelijkingsgroep is iedereen afgestudeerd (wat niet verwondert gezien de selectie). In de LSC-groep zijn twee respondenten afgehaakt wegens te weinig resultaat, maar in de VVSL-groep kwam afhaken vaker voor (15%), waarvan de helft eveneens wegens te weinig resultaat. Toch lijkt ook in de LSC/VVSL groep het succespercentage redelijk hoog en een voorbode voor later maatschappelijk succes.

Gevraagd naar activiteiten buiten de vereniging heeft 42% in de vergelijkingsgroep een student-assistentenschap vervuld, terwijl dat in de LSC/VVSL groep slechts de helft daarvan is. In die jaren betekende een student-assistentenschap een aardige extra bron van inkomsten, waarvan je de huur van een kamer of een tweedehands autootje kon betalen. In de vergelijkingsgroep was 5% actief in een studentenvakbond, in de LSC/VVSL groep was dit slechts een lid. Het entameren van activiteiten buiten de studentenwereld zowel in politieke als bestuurlijke functies is voor beide groepen niet erg hoog en goed vergelijkbaar, 6 tot 10%.

Ook een bestuursfunctie binnen de studentenwereld, zoals het lidmaatschap van een faculteitsraad komt niet hoger dan 10%. Vrijwilligerswerk, van welke aard ook, scoort bij VVSL/LSC leden vijftien en in de vergelijkingsgroep 5%. Is daar bij LSC en VVSL meer ruimte voor en is dit ook een kenmerk van maatschappelijk verschil?

Verenigingsleven

Bij de vragen over het verenigingsleven blijkt dat meer dan de helft van de respondenten uit de vergelijkingsgroep lid is geweest van een andere studentenvereniging. Het is niet verwonderlijk, gelet op de hierboven kort geschetste populatie-omschrijving, dat het merendeel voor Augustinus koos. Binnen LSC/VVSL zeggen twee keer zoveel mannen als vrouwen zich te hebben ingezet in functies binnen de vereniging. Bij de vergelijkingsgroep is hiernaar niet gevraagd. 13% van de vrouwen en een derde van de mannen zegt echter in verenigingsverband bestuurlijke ervaring te hebben opgedaan. Het zou aardig zijn te weten of dit ook betekenis heeft gehad voor de maatschappelijke ontwikkeling en de manier waarop later de loopbaan vorm is gegeven. Dat is echter in dit onderzoek niet met elkaar in verband te brengen.

Seks en drugs en rock & roll

In de enquête worden vragen gesteld over het thema seks, drugs en rock & roll. De uitkomsten zijn weinig schokkend, roepen hoogstens meer vragen op. In beide groepen wordt aangegeven dat het gebruik van drugs bij de helft van de respondenten min of meer langs hen heen is gegaan. Het was geen big issue. Slechts enkelen gebruikten regelmatig soft drugs en niemand heeft aangegeven ooit hard drugs te hebben gebruikt. Ook hier lijken we te maken te hebben met een weinig avantgardistische en vrij behoudende populatie binnen de studentenwereld.

Wel lijken de gegevens uit de enquête er op te wijzen dat de LSC/VVSL groep meer moeite had met het vinden van een gezonde balans dan de vergelijkingsgroep. Zoals ook beschreven in het hoofdstuk 'Wat heb je aan de vereniging gehad' zocht 16% psychologische hulp en had 13% problemen met sociale discipline, waar dit in de vergelijkingsgroep om 5 en 3% ging.

Men kan hierover speculeren dat dit ook te maken kan hebben met een verschil in verwachtingen van ouders en dat het niet gezegd is dat het gaan studeren hiervoor verantwoordelijk is. Van financiële zorgen hadden studenten uit beide groepen in vergelijkbare mate last (8%).

Op kamers

Het leven voor het vertrek van school en ouderlijk huis zal voor de meesten meer gestructureerd zijn geweest dan vanaf het moment dat je zelfstandig op kamers ging wonen en niemand er op toe zou zien of je regelmatig aan het studeren ging. Als student moest je maar zien een nieuw evenwicht te vinden tussen geconcentreerd bezig zijn met de studie en de afleiding die het verenigingsleven en het studentenhuus boden.

Er zijn opvallende uitkomsten bij de vragen over keuzes direct na de studie. In de vergelijkingsgroep vonden vier van de vijf vrouwen een baan en ging de vijfde promoveren. Ruim de helft van de mannen (57%) zocht vast werk, terwijl de overigen kozen voor een promotietraject in de wetenschap of voor een specialistische vervolgopleiding. De vergelijkingsgroep lijkt daarmee sterk op de LSC/VVSL groep: 87% van de vrouwen kreeg vast werk, van wie een aantal dit combineerde met een gezin. Van de mannen vond 55% een baan en een kwart startte een promotietraject of specialisatie. Na de studie gaan de LSC/VVSL groep en de vergelijkingsgroep meer op elkaar lijken dan voor of tijdens de studie!

Hoe heeft het latere leven vorm gekregen, wanneer men meer in de maatschappij gevestigd is geraakt? Gevraagd naar de ambities aan het eind van de studietijd antwoordt het merendeel dat men zich in de studie in een vakgebied heeft willen bekwamen teneinde later een boterham te kunnen verdienen. In feite hetzelfde antwoord dat is gegeven op de eerder gestelde vraag waarom men eigenlijk is gaan studeren. Voor beide groepen geldt dat de meeste mannen (vergelijkings-groep 88%, LSC 95%) direct na de studie is gaan werken in voltijd in een betaalde baan. De helft van de VVSL vrouwen gingen voltijd werken, in de vergelijkingsgroep was dat maar een van de vijf.

Voltijds of in deeltijd

Kijkend naar de gemiddelde werktijd over de afgelopen 50 jaar, zien we dat de meeste mannen nog steeds voltijds (97 en 95%), de meeste vrouwen in deeltijd werkten, maar driekwart wel meer dan 50%. Wat de verschillende keuzes betreft in de sectoren waarin men werkzaam is, verschillen vrouwen van mannen, zij zijn minder vaak werkzaam in financiële en juridische vakgebieden en aanzienlijk vaker in sociale zorg, welzijn en onderwijs.

Opmerkelijk is dat in beide groepen 20 tot 30% van zowel de mannen als de vrouwen, nu vaak bijna 70-jarigen, zegt nog werkzaam te zijn.